

Leto: II.

Maribor, sobota 12. novembra 1921.

Številka: 256.

Bližnje politične naloge

Prinášamo par odlomkov iz govora ministra za rotno zadeve g. Svetozara Pribičevića na narodnoslovesni kongresu v Beogradu. Ibrani smo ostale, ki govore o bližnjih političnih nalogah programa dem. stranke.

Narodna skupščina bi morala rešiti kot svojo najnujnejšo nalogo vprašanje volilnega zakona. Sedanja narodna skupščina se nahaja v enaki situaciji, kakor poprej se nahajala narodno predstavništvo. Ako bi mogla delati ali če bi hoteli apelirati na narod in izvedeli pravo ljudsko voljo, bi tega ne mogli storiti, ker nimamo popolnega volilnega zakona. Narodna skupščina mora sedaj volilni zakon izpremeniti v duhu ustave.

Druga nujna naloga, ki se ne bo dala zavlačevati in ki je morda ravno tako važna kot ustava sama, je vprašanje izenačenja naših zakonov. V najbližjem času bo morala narodna skupščina sprejeti zakon o državnem svetu, zakon o glavni kontroli, zakon o ureditvi naših oblasti, o občinski, srezki in oblastni samoupravi, dalje zakon o prenosu dosežanj pokrajinske pristojnosti na ministrstva in oblastne uprave.

Povrh tega bo morala Narodna skupščina sprejeti zakon o osnovnem (ljudskem) šolstvu, o srednjem in visokem šolstvu.

V vprašanje zakonov, ki se tičejo ureditve novih oblasti, zastopa naša stranka stališče, ki se da kondenzirati v treh parolah:

Politična centralizacija, upravna dekoncentracija in samoupravna decentralizacija.

Prva kaže to, kar hočemo: eden narod, ena država, ena državna zakonodaja. Druga pomeni, da moramo razbremeniti naša ministrstva in del njihovih poslov prenesti na nižje organe, ki so bližje ljudstvu. Tretja pomeni, da je treba dati ljudstvu pravico, da v svojih lokalnih zadevah odločuje samo s pomočjo samoupravnih organov. V zvezi s tem je treba urediti šolstvo na moderni podlagi. Načelo te ureditve bodi: šola je državna, pouk brezplačen in urejen po razmerah ter po potrebah ljudstva in krajev.

Mi opazujemo veliko bolezen našega državnega organizma, a tej bolezni se pravni: politično strankarsko uradništvo. Mislim, da mora naša stranka lečiti to bolezen. Vsakega je treba postaviti na svoje mesto, v prvi vrsti pa skrbeti, da bo uradnik državni organ, ne pa strankarski. To pomeni, da moramo zahtevati depolitiziranje našega uradništva. Uradnik, ki mora vršiti svojo dolžnost — kot državni organ in ki mora reševati državne zadeve, mora biti tudi nasproti ljudstvu državni organ.

Sedaj, ko bomo končali vprašanje državne organizacije, morajo priti na vrsto velika gospodarska, socialna in kulturna vprašanja. Tudi mi smo pripravili delati z vsemi onimi, ki imajo zmisel in umevanje za ta vprašanja. So stranke, ki so po svoji sestavi in po svoji — kakor same pravijo — ideologiji stanovske stranke, pa vendar moram z žalostjo ugotoviti, da te stranke polagajo več na reševanje političnih, državnopravnih vprašanj, kakor pa na reševanje socialnih, gospodarskih in kulturnih vprašanj.

Danes je vsaki Srb, vsaki Hrvat, vsaki Slovenec, vsaki Jugosloven v položaju, da lahko vpliva na rešitev najvažnejših zunanjepolitičnih vprašanj. To sem hotel povedati, ker se pogosto govori, da se na Hrvače in Slovence sploh ne računa. Da računa se in še koliko, zato pa, kadar je pred nami zunanja nevar-

Ukrepi proti padanju naše valute.

Zborovanje beograjskih trgovcev. Prepoved luksuznega blaga. Državni monopol na tuje valute. Prvi uspehi. Zagrebški denarni zavodi protestirajo.

LDU Beograd, 10. novembra. Več beograjskih trgovcev radikalcev je za danes sklicalo konferenco, na kateri bodo razpravljali o vzrokih, ki so dovedli do tako silnega padca dinarja, kakor tudi o ukrepih, ki so potrebni, da se ognemo krizi, ki bi nastopila, ako bodo morali trgovci s takimi pogoji plačevati svoje dolge. Na tej konferenci se bo govorilo tudi o radikalnem saniranju naše valute sploh. Povabljeni so na konferenco ugledni radikalni finančniki in politiki.

LDU Zagreb, 10. novembra. »Jutarnji list« javlja iz Beograda: Merodajni krogi nameravajo prepovedati vsak uvoz luksuznega blaga in vseh onih industrijskih predmetov, ki se producira doma. O tem se bo izdal poseben seznam. Za tihotapstvo se bodo določile velike denarne kazni. S temi odredbami se hoče nekoliko preprečiti katastrofalno padanje naše valute. Izvoz se bo podpiral z vsemi silami z izdajanjem koncesij. V bodoče bo imela samo Narodna banka pravico za trgovino z devizami. Arbitražna se bo ukinila, država pa bo jače pričela intervenirati na borzi. Nekateri mislijo, da bi se moralo uvesti tudi varčevanje z živlenskimi potrebščinami s sistemom nakaznic, da bi se s tem omogočil čim intenzivnejši izvoz. Govorilo se je tudi o tem, da se proračun za l. 1922. spravi v ravnotežje.

LDU Beograd, 10. novembra. V smislu vladnih sklepov se je v finančnem ministrstvu pripravil načrt uredbe, s katero se uvaja državni monopol na tuje valute. Narodna banka bo imela v svojih

rokah izključno pravico kupovanja in prodajanja tujih valut. Na današnji seji, na kateri se je finančni svet finančnega ministristva imel sporazumeti z Narodno banko, se je dovršila poslednja redakcija nove uredbe, tako da se bo v nekoliko dneh izdala, ko jo bo predhodno odobrila vlada. Smatra se, da bode z uvedbo monopola tujih valut naravno prenehale tudi vse transakcije na borzih, ker bodo vsi kupci in prodajalci prisiljeni obračati se na Narodno banko.

LDU Beograd, 10. novembra. Na včerajšnji beograjski borzi se je opazalo, da se kurzi tujih valut povodom vladnih ukrepov za izboljšanje naše valute začeli padati, da se je n. pr. deviza za Pariz, ki se je včeraj samo v neredovitem prometu dobila za ceno 800 dinarjev, dobila danes za ceno 500 dinarjev, dobila danes za ceno 500 dinarjev. V Narodni banki, generalni direktoriji in v finančnem ministristvu se nujno dela, da se uvedejo ti ukrepi.

LDU Zagreb, 10. novembra. Zvečer danes in zavarovalnih zavodov izjavljajo izjavo, s katero protestira proti napadom nekaterih beograjskih in zagrebških listov na zagrebške denarne zavode, da se pri kupovanju in prodajanju tujih valut in deviz postopali na škodo naše države. V izjavi se ugotavlja, da se zagrebški denarni zavodi enako izvajajo pravilnik o devizah in valutah, da pa je sumničenje brez navedbe konkretnih dejstev škodljivo ne samo za denarne zavode, marveč tudi na škodo naše valute, države in vsega našega narodnega gospodarstva.

—o—

Vprašanje zavarovanja delavcev.

LDU Beograd, 10. novembra. Danes dopoldne ob 11.30 uri je 3. sekcija zakonodajnega odbora nadaljevala pretres referata ministra za socialno politiko o uredbi za zavarovanje delavcev. Razpravljalo se je v členih 83 do 106 te uredbe. Daljša razprava je nastala samo takrat, ko je prišlo na pretres vprašanje uprave osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Predlog ministristva za socialno politiko predvideva v upravi pariteto, da bi delavci imeli enako število delegatov kakor delodajalci. K temu predlogu je govoril tudi referent g. Divac in zastopal stališče delavcev radi popolne delavske avtonomije. Zahteval je, naj bodo v osrednji upravi za zavarovanje delavcev samo delavci, v nadzorstvenem svetu pa naj bi bili paritetno zastopani delavci in delodajalci. Minister za socialno politiko je vztrajal pri svoji redakciji.

Poslanec Vidaković (radikalec) pa je predlagal kompromis, po katerem naj bi bili v osrednji upravi zastopani tudi delodajalci z enim delegatom, v nadzorstvenem svetu pa naj bi bila pariteta med delavci in delodajalci. Proti temu predlogu sta bila poslanci Kurbegović in dr. Žerjav, ki sta zastopala stališče ministra za socialno politiko, pojasnjujoč, da gre predlog ministra za socialno politiko za tem, da se v osrednji upravi obvaruje načelo paritete med delavci in delodajalci, da pride do nestranskih in nepolitizacije, kar bi ne bilo mogoče, ako bi se sprejelo načelo neparitete. Razen tega prispevajo delodajalci enak del kakor delavci in ta del ni naprej deležen, temveč

ga avtonomno določa osrednja uprava. Zato so delodajalci zelo zainteresirani, da vedo, kako se bo porabilo to njihovo breme in da se ne bo porabljalo za strankarsko-politične svrhe. To stališče je zmoglo in se je vsa organizacija zavarovanja delavcev uredila po načelu paritete. Razprava o nadaljnjih členih te uredbe se je nadaljevala danes popoldne. Pretresali in sprejeli so se tudi ostali členi te uredbe, tako da je dovršeno delo glede uredbe o delavskem zavarovanju.

Ureditev uradniškega vprašanja.

LDU Zagreb, 10. novembra. Predsedništvo udruženja javnih uradnikov je predložilo pokrajinskemu namestniku g. Demetroviću današnji težki položaj javnih namestencev in ga prosilo za obvestilo, ali vlada namerava kaj storiti, da bi se temu težkemu stanju na kakršenkoli način odpomoglo. Gospod namestnik je naznanil delegaciji uradnikov, da je bilo njegovo osebno bivanje v Beogradu namenjeno izključno reševanju vprašanja izenačenja plač in doklad javnim uradnikom v Hrvatski in Slavoniji, kakor so v Srbiji in Črnigori, in da je on in njegova stranka povoljno rešitev tega predmeta označila za vprašanje svojega obstanka v vladi. Od članov zakonodajnega odbora in od ministrskega predsednika je dobil zagotovilo, da bo to vprašanje v najkrajšem času rešeno povoljno.

Washingtonska konferenca.

LDU Pariz, 10. novembra. (Wolfv urad.) Posebni poročevalec lista »Intransigeant« poroča, da je Briand pri sprejemu ameriških novinarjev izjavil, da stopi na njegovo mesto Loucheur.

nost, ko se pojavljajo črna znamenja na obzorju, ne smemo odlašati od državnih zadev ne v zvezi s saniranjem ozadja reševati onih vprašanj, ki se danes ne dajo rešiti, a to je pred vsem vprašanje ustavne revizije, marveč je treba stopni pred parlament in tu povedati vse svoje misli o tej zunanji situaciji.

Mi smo bili oni, ki smo ljudstvu rekli odkrito in iskreno: ne bo Velike Srbije in ne Velike Hrvatske. In res, ideja narodnega jedinstva je bila silnejša, kakor vse drugo. Ona je, lahko rečemo, doživela triumf, ker je dala ustavo, katera vzkoničuje jedinstvo naše države, ustavo, s katero se rušijo vse ideje ali iluzije o posebnih velikih plemenskih državah. Sedaj prihaja druga etapa, a ta pomeni, da se ne more izvesti ustavna revizija. Treba je kreniti v Beograd in tu skupno z brati voditi realno politiko, politiko velikih reform, socialnih, kulturnih in ekonomskih, ki bodo prinesle ljudstvu dobrine, blagodat in blagostanje.

Ra-natelj Andrej Zmave:

Razmišljanje o vinski trgatvi 1921.

Letos je prav imel, kdor se ni prena-gil s trgatvijo. Vendar se je grozdje spravljalo po večini že zadnje dni septembra in prve dni oktobra Najugodnejši pogoji za njega dober razvoj so pa trajali nepretrgoma še dalje do 23. oktobra, ko je nenadoma padel prvi sneg, ki na vinski trti, če morda tudi še z grozdem bogato obloženi, ni napravil prav nobene škode. Kakor vinska trta, tako je bilo tudi grozdje v splošnem nenavadno lepo in zdravo. Prvi sneg je kmalu zginit s tople vinogradne zemlje pod vplivom solnca in vetra, kakor je bil naglo prišel, da se je mogla trgatve nadaljevati neovirano z manjšimi presledki. In danes, ko to pišem — o Vseh Svetih — imamo zopet lepo, sicer nekoliko hladno jesensko vreme, pri katerem se počuti prav dobro krasno grozdje naše prvovrstne kvalitete sorte rizling (mala graševina) na dveh manjših parcelah z okroglo 1000 trtami vinograda državne vinorejske in sadjarske šole »Kalvarija«.

Počeniš s 24. novembrom so se razne grozdne sorte iz enoinistih parcel, tedaj pred početkom glavne trgatve, redno vsak tretji dan preizkušale z ozirom na vsebino sladkorja in kisline. Kakor je bilo pričakovati vsled trajno lepega vremena, je količina sladkorja redno naraščala, količina kisline pa padala, seveda pri različnih sortah in različnih legah v neenaki meri: v večji meri pri pozno zorečih sortah, v manjši meri pri ranih sortah, ki so že takrat več ali manj dosegle svojo popolno zrelost in se praviloma tudi najprej trgajo.

V razdobju 15 dni, namreč od 24. septembra do 9. oktobra, se je povišala vsebina sladkorja pri naslednjih šestih sortah tako-le:

pri tamincu (d 2) na 21.5% (+1.5%), pri silvanu od 19.5 na 21.5% (+2%), pri belim burg. od 18.5 na 21.5% (+3%), pri laškem rizl. od 18.5 na 21.5% (+3%), pri mozlavini ali šiponu od 15.5 na 21.5% (+6%) in pri rizingu ali mali graševini od 15 na 20% (+5%).

(Omeniti je treba, da je bil prirastek na kvaliteti v manj osušenih legah razmeroma večji nego v najtoplejših, suhih kamenitih legah, odnosno zemljah vsled dolgotrajne izredne vročine in suše, tako da so prvovrstne lege s prvovrstnimi kvalitetskimi sortami letos — kakor pravimo — donekle odrekle in več ali manj neprijetno iznenadile z ne baš tako kvaliteto, kakor bi bilo sicer pričakovati. Grozdje je bilo v mnogih slučajih neena-

V soboto zvečer vsi na uradniški ples!

ko zrelo, v glavnem radi neenakomernosti za cvetenje vinske trte in različnih razmer v vinogradni zemlji glede vlage, katere je deloma primanjkovalo celo tej izraziti rastlini solca.

Značilno za letošnje mošče je, da imajo razmeroma precej kisline, ki pa ni neprijetna, ker je »zrela« in se bo itak sorazmerno v večji meri izgubila naravnim potom pri nadaljnjem dobrem razvoju vina; to se pa more pospeševati v slučaju potrebe umetno na ta način, da mlado vino po končanem glavnem vrenju temeljito premešamo z drožami v sodu, ki so letos zdrave, skozi par tednov po enkrat na teden; tako se vino navadno tudi prej in lepše izčisti do prvega pretakanja. To postopanje se v splošnem priporoča pri več ali manj nezrelih, sicer zdravih letnikih in sortah, ker je gotova količina kisline v vinu itak potrebna tudi za njega boljše konserviranje.

Se par besed o moštnih tehnicah! Nobena moštna tehnika, tudi preizkušena (cementirana) klosterneuburška, ki je pri nas v rabi, ni popolnoma zanesljiva in točna, vendar dobro služi za medsebojno primerjanje kvalitete istega kraja in kar mogoče v podobnih drugih prilikah. Naj povem, kako sem pred desetletjem kupoval mošne tehnice pri neki sicer glasoviti tvrdki na Dunaju! Najprej me je prodajalec vpludno vprašal, da-li želim tehniko, ki kaže »manj ali več«. Začuden me je pogledal, ko mu povem, da želim le tako tehniko, ki »pravilno kaže«, rekoč: »Taki kupci so pa prav redki«. In tako se rabijo res vsakojake tehnice: za kupca je bolje, če »manj kaže«, za prodajalca pa, če »več kaže«, ako se kupuje mošt »od preč« s pomočjo mošne tehnice, odnosno se da kdo varati na omenjeni način.

Dobra klosterneuburška moštna tehnika kaže pri moštih z okoli 17 odst. sladkorja najpravišeje; preko te množice sladkorja kaže premalo in narobe. Letos, ko imamo 20 in večodstotne mošče, kara klosterneuburška tehnika produkcijo v gornjem smislu; o dokazovanje raziskovanja mariborskega kmetijske-kemičnega zavoda, ki izkazuje letos par odstotkov več sladkorja, o čemur se bo še poročalo pozneje.

Za veliko prakso zadostuje, ako vemo, da da 1 kg odst. sladkorja v moštu približno 0.6 l alkohola v vinu, tedaj mošt z 20 odst. sladkorja okroglo 12 volumnih odstotkov alkohola v vinu ali približno 12 litrov alkohola v 100 litrov vina.

Iz več razlogov, o katerih na tem mestu ne moremo obširneje govoriti, je bolj priporočljiva uporaba mošne tehnice po Oechsleju, ki kaže pravzaprav specifične teže mošta, iz katere se vse drugo lažje in sigurneje izračuna, nego iz podatkov klosterneuburške tehnice. Oechslejeva moštna tehnika je zelo razširjena po Nemčiji in drugod že dolgo v zadovoljstvo interesentov. Priporočam, da se jo uvede in splošno uporablja tudi pri nas.

Anton Ivanovič Veger:

Mariborsko gledališko vprašanje.

(Dolgo.)

Ko je Derenčin odstopil je poverila zemaljska vlada upravo uradniku Josipu Kneislju (1882.—1893.). Kot človek širše naobrazbe in izvanredno koncilijantnega obnašanja je bil prijatelj umetnosti pa tudi sam slikarski diletant. Kot vodja gledališča izvojeval je ta mož čistih ciljev, vzornega poštenja, dober šef in izkušen prijatelj — mnogo lepih uspehov. Po njegovi smrti je postal intendant dr. Milorad pl. Cuculić (1893.—1894.) ki je upravljaval gledališče sicer res po birokratičnem sistemu, toda ostal je vendar v ugodnem spominu vsem prijateljem umetnosti, ker se je lotil uprave z veliko ljubeznijo in ambicijo ter storil kar se je v danih okoliščinah dalo storiti.

V tej dolgi perijodi birokratične uprave (1882.—1894.) so uvideli vsi, da je avstrijsko zahtevati od uradnika naj bo izrešuje akte pri vladi, a zvečer upravlja gledališče, ampak da potrebuje gledališče človeka, kakor pravi v svojem feljtonu tudi dr. Škapin »na to mesto spada cel, zrel mož«, torej pravi, samostojni »intendant«. Za l. 1893.—1894. iskalo se je torej za zagrebško gledališče takega člo-

V našem podneblju, v našem severnem pasu kvalitete vinske produkcije ni edino odločilna množina sladkorja v moštu za dobroto in vrednost vina, kakor koli-kortoliko v vinorednih krajih z izrazito južnim podnebjem; zato bi bila računsko podlaga za določitev vrednosti n. pr. »za vsak kg odst. sladkorja je liter mošta 1 krono več vredne«, v mnogih slučajih napačna in krivična; kajti kvaliteta se pri nas neprimerno lepše in bolje razvija tudi pri manjših prirastkih na sladkorju, čim je gotova zrelost grozdja dosežena ali celo prekoračena. Za kvalitete zlasti sortnih vin pri nas ni tedaj vobče odločilna množina alkohola, ampak pravo razmerje, ona nebeško lepa harmonija vseh na okus in ves človeški organizem dobro učinkujočih vinskih sestavin, ki vseh še ni razkrila znanost, a jih pozna izvežbani pivec, ki razume tako izborno kapljico res tudi pravilno in pametno uživati. Zato se pa naša kvaliteta vina samo z 10 do 12 volumnih odst. alkohola neprimerno fineja, nego najboljša južna vina s preko 15 vol. odst. alkohola, ki prevladuje, ni krit in vezan, kakor se izražamo, da vino naravnost neprijetno diši po njem, ako tako neharmonično alkoholno vino povohamo. Za primerjanje kvalitete pri enostih sortah v enakih razmerah glede klime, lege in zemlje je pa določevanje sladkorja in kisline v moštu zadosten pripomoček v veliki praksi pri določevanju vinske vrednosti. Končno odločuje vendar le dober — jezik.

Dalje prihodnjič.

11. november - Rapallo.

Crni dan našega naroda. S omnite se na Jugoslovensko Matice! V Mariboru na podružnica »Jugoslovenske Matice« v sobo to in nedeljo po ulicah nabirala prispevke. Darujte!

Notranja in zunanja politika.

* Francoski katoliki proti nam. »Journal de Peuple« objavlja članek Artuja Leba, člana švicarskega Velikega sveta, ki trdi, da se je Karel odločil za svojo drugo avanturo šele potem, ko ga je neki francoski poslanec in ravnatelj rojalističnega lista obvestil, da bo v bližnjih dneh padel Briandov kabinet in da bo na njegovo mesto stopil drugi, ki se bo naslanjal na nacionalni blok. S tem misli Leba na Leona Daudeta, poslanca in ravnatelja lista »L'Action française«. Nadalje trdi, da je Karel dobil zagotovilo, da bo maršal Foch odobravil restavracijo Habsburgovcev na Madžarsko. Anke-

veka. Poleg igralcev se je javilo med kandidati tudi več drugih ljudi. Odločitev je padla na dr. Stjepana pl. Miletića. Dasi ravno ta ni bil niti igralec, niti režiser, torej ne tak »praktik« kakršnega išče za mariborsko gledališče dr. Škapin, je vendar bila ta odločitev srečna, ker je ta človek donesel zagrebškemu gledališču tako novo smer kakor tudi nov duh. Uistinu novi duh! Tko to poriče, taj je strasten in ne razumije stvar. A što je glavno, tu su novotarije, koje odgovaraju potrebi, zadaci ovog našeg zavoda, koji želimo vidjeti naprednim i korisnim po narod, što on ga drži i potpomaže« (Nikola Milan, ibidem, pag. 114., vrste 21—22). Neigralec Miletić je imel Demetrovo voljo in ljubezen, reformatorsko delo in Freudenreichovo spretnost a Šenoin književni pogled in naobrazbo. Zato se tudi veže z njegovim imenom epoha gledališkega prepodroda (drama, opera, balet). On je napravil iz nekdanjega »ilirskega« in »mestnega« teatra — »narodno zemaljsko kazališče«, ki je postalo Hrvatom ono, kar je Čehom »Národní divadlo« Avstrijcem bivši »Burgtheater« in Francozom »Théâtre français«.

Za časa uprave Iva pl. Hreljanovića (1898.—1902.), ki je bil operni baritonist in znan po svojih opernih stagionah in pevskih uspehih na Češkem in v Nemčiji, je l. 1902. propadla opera, a drama se je obdr-

ta, ki se vodi v Švici, bo ugotovila, kako velika je njegova akcija v zvezi s francoskimi rojalisti. — Značilno je, da francoski rojalistični in klerikalni tisk prinaša vedno ostrejša napade na našo državo in Češkoslovaško. Odločen odpor Male antantje proti Habsburgovcem je temeljito prekrizal načrte francoskih klerikalcev. Znano je, da so zadnja leta z vsemi sredstvi favorizirali načrt o ustanovitvi srednje-evropske katoliške države z Bavarsko in katoliškimi deli Nemčije. Tako državo bi si želel zlasti Vatikan, ker bi obnovila klerikalni politični kurs v velikem delu Evrope. V slučaju, da bi nastala katoliška srednjeevropska država, bi imeli tudi francoski rojalisti več upanja na uresničenje svojih reakcionarnih načrtov v francoski politiki.

* Bolgari in Karlovi načrti. »Politika« poroča, da je brat bivše cesarice Cite, znani princ Sikst Burbonski tik pred Karlovo avanturo pršil v Parizu za vizum bolgarskega poslanstva. Nameraval je potovati v Sofijo, kjer bi deloval za čim ožjo zvezo med Madžarsko in Bolgarijo. Princ Sikst uživa med francoskimi rojalisti velik ugled. Ker pa je Karel doživel fiasco, je tudi princ Sikst ostal v Parizu.

* Poljska obtožuje sovjetsko Rusijo. Poljski poslanik v Moskvi je izročil 7. t. m. sovjetski vladi novo noto, v kateri poljska vlada obžalovaje ugotavlja, da sovjetska vlada dosedaj ni izvršila lojalno niti ene določbe riške pogodbe. Nota našteva vse slučaje, v katerih je sovjetska vlada kršila pogodbo in omenja, da tudi vzpostavitev diplomatskih odnosov ni izboljšala položaja, ampak ga je celo poslabšala. Poljska vlada spričo teh dejstev odkrito dvomi, da bi sovjetska vlada sploh bila v stanju izvršiti svoje obveznosti. Poljska ne pričakuje od sovjetske vlade nikakih novih obljub, marveč hoče samo to, da izvrši nemudoma vse obveznosti, katerim je že iztekel določen rok.

* Bavarski reakcionarci na delu. — »Prager Presse« poroča, da so pred kratkim odkrili v kleti neke gimnazije v Gorlicah zalogo orožja. Te dni so našli v nekaterih drugih prostorih večjo množino pušk, streljalic in streliva, ki jih je depoziral tamošnji Orgesch. Vhod v te prostore je bil zazidan. O tej najdbi je bilo obveščeno državno ministrstvo za narodno obrambo.

* Madžarska propaganda v inozemstvu. Beograjska »Epoha« prinaša poročilo o delovanju tzv. Lige Madžarov, ki dela po vsem svetu silno propagando za madžarski imperijalizem. Liga Madžarov je izdala v vseh evropskih jezikih brošure o madžarskih stremiljenjih. V teh brošurah se z lahkoto, katere je zmožen samo madžarski mentalitet, potvarjajo očitna dejstva in zavijajo dokazane politične, zgodovinske, narodopisne resnice. V New Yorku, Parizu, Londonu in Rimu ima liga svoje ekspoziture, ki razširjajo madžarofilske brošure in liste ter oskrbujejo reklamo v tujem časopisju. S pod-

žala samo vsled spretnosti in elastičnosti dramaturga profesorja Nikole Andrića (ki je bil ostal še iz časov Miletića), ter marljivosti njegovega naslednika prof. Milerja. (Vidi: Pedeset godina hrv. kazališta, Zgb. 1910, stran LVII.). — Tako je operni pevec uničil opero!

Vlada je poskušala najti drugega »gledališkega človeka«, strokovnjaka ter poverila upravo Adamu Mandroviću (1902.—1907.), a za njim Fijanu (1907.—1909.). Mandrović se je obdržal le s pomočjo izkušenega dramaturga prof. Nikole Andrića, ki je kot književni svetovalec, korektor jezika in tolmač dramskega stila, a tudi drugače s svojo veliko izkušnjo čuval kontinuiteto Miletićeve ere (pozneje je osnoval neigralec Andrić 1907 gledališče v Osijeku v zelo težkih razmerah in samo s svojim energičnim in vztrajnim delom).

Fijan je šel kot upravnik dalje po stopinjah svojega prednika ter si našel dobrega dramaturga v osebi Iva conte Vojnovića, a ravnatelja drame v osebi Josipa Bacha, ki je poleg književne izobrazbe imel sicer tudi res dveletni kurz Miletićeve dramatične šole, pa je bil tudi le dober režiser, nikakor pa igralec.

Izkušnja, ki se je pokazala z upravnika koma Mandrovićem in Fijanom, imela je za uspeh, da sta bila tadva po Josipu Freudenreichu dva dva upravnika igral-

poro madžarske vlade se nakazujejo raznim evropskim in ameriškim listom visoke subvencije, če se zavežeta, da bodo objavljali članke z madžarsko tendenco. Na ta način bi Madžari radi preslepili nepoučeno evropsko javnost in jo zasnujili za svoje fevdalno-imperijalistične smotere. —

* Madžari mojstri v spletkarenju. Ker bodo morali Madžari v najbližjem času izvesti določbe trianonske mirovne pogodbe o razoroženju vojske, so začeli izmišljati in širiti v inozemskem novinstvu vesti o težki situaciji v državi. Tako pišejo o demisiji Beilenove vlade in celo o odstopu Hortyja. Boljševiški zmaj baje zopet dviga svojo glavo« in grozi z revolucijo. Pripravljajo se velike delavske stavke itd. Te vesti so očitno izmišljene. Betlen stoji trdneje kot kedaj poprečno najmanj pa je pričakovati, da odstopi mogočni gospodar Horty. Z ozirom na srednjeveško reakcijo, ki davi madžarski proletarijat je naravnost smešno govoriti o boljševiških pripravah, ker je vsemu svetu znano, da madžarski grofi zatro že v kali vsaki socialni odbor.

Zanimivosti.

Nalvečji morilec nove dobe. — Kaj je vse Gorkij prinesel iz Rusije. — Kako se v Ameriki pripravljajo na razorožitev.

Te dni prične v Parizu glavna razprava proti največjemu morilcu nove dobe, a gotovo tudi proti enemu najstrašnejših morilcev, kar jih pozna zgodovina svetovnih zločincev, proti po vsem svetu znanemu morilcu ženski Landru. Landru je obtožen, da je umoril 10 žen in 1 dečka. Svoje zločine je izvrševal Landru, ki je star sedaj 45 let ter po poklicu mehanik, čeprav se je sicer izdajal običajno za inženjerja, na ta način, da je dajal časopise ženitne ponudbe, v katerih je iskal v svrhu ženitve ženske svoje starosti z nekoliko tisoči frankov gotovine, so potem seznanil z ženskami, ki so se ujele na te njegove ženitne ponudbe, bil s njimi jako ljubeznjiv, pravi idealni ljubimec, jih na to zvalil v svojo vilo, kjer so potem izginile brez sledu z denarjem vred, katerega je izvabil od njih. Preiskava je dognala, da je Landru, ki je živel samo od tega posla, svoje žrtve najprej ubil, jih na to razkomadil ter posamezno kose njihovega telesa potem sežgal. Svoje nečloveški posel je pričel Landru l. 1913, ter ga izvrševal nemoteno do l. 1918., ko je prišel po srečnem naključju v roko pravice. Za predstoječo glavno razpravo proti Landruju vlada ne le v Parizu, ampak tudi drugod po svetu veliko zanimanje.

Pred par dnevi je prispel v Berlin svetovnoznani ruski pisatelj Maksim Gorkij. O namenu svoje poti v Nemčijo je izjavil Gorkij novinarjem, da potuje v Leipzigu, kjer bo sklenil z velikimi založniki in tiskarji pogodbo na tiskanje najnovejših del ruskih učenjakov in pisa-

ca, najbrže tudi poslednja na zagrebškem gledališču.

Znova je vzcvetelo zagrebško gledališče komaj pod upravo neigralca vladnega tajnika Vladimira pl. Treščeca - Branjkega, k je bil v vsakem pogledu naslednik Miletićevega dela, dočim je era Hreljanovića - Mandrovića - Fijan značila ne samo zastoj v drami, ampak tudi propast opere. Toda Trešcec ni kopiral Miletića, ampak je započel tam, kjer je on nehal, ter tako gledališče izpopolnil in dvignil.

Ker so vsi nasledniki Treščeca neigralci (podpolkovnik-avditor Gvido Hreljanovića, prof. Andrić in sedanji upravnik prof. Julije Benešić) in je njihovo delo preblizu sedanosti, nočem govoriti o njih. Tako sem razložil obširno zgodovino zagrebškega gledališča, ker je zelo značilna za promatranje upravnškega vprašanja ter mi je uspelo dokazati, da je igralec ali sam uvidel svojo nezmožnost ter odstopil (Freudenreich) ali upravnika gledališča (Mandrović) ali pa si najti pomočnike med neigralci (prosorji), ako se je hotel o

vić, Drugič, Fijan); a da je nasprotno neigralec stvoril (Demeter), rešil (Derenčin) in dvignil (Miletić, Trešcec) gledališče.

(Konec prilog.)

blav. V svojem ogromnem potnem kovčgu nosi Gorkij s seboj najdragocenejše ruske rokopise, na katere pazi kakor na največji zaklad. To so vsa najboljša umstvena dela, ki so jih napisali ruski učenci in pisatelji v zadnjih treh letih. S seboj ima med temi rokopisi neko delo blivega carjevega telesnega zdravnika, prof. Feodorova, o katerem trdi Gorkij, da bo vzbudilo povsod pravo senzacijo. Dalje nosi s seboj znanstveno delo matematika prof. Ščeglova ter dr. prof. dr. Manjuhina o tuberkulozi. Gorkij je rekli novinarjem o tem delu sledeče: Dr. Manjuhina je vsa ta leta rusko državljanske vojne delal na tem delu in z gotovostjo vam lahko povem, da je po njegovi zalogi sedaj končno izumljeno zdravilo proti tuberkulozi.

V par dneh prične zborovati v Washingtonu mednarodna razorožitvena konferenca. Toda še predno se je ta konferenca pričela, se že javljajo pesimisti, ki pravijo, da bo ta konferenca čisto navaden ameriški bluff. In mogoče, da celo zelo verjetno je, da imajo ti črnogledi polnoma prav, posebno ako pogledamo, kako se Amerika v praksi pripravlja na razorožitev. Te dni so se vršili na največjem ameriškem aerodromu poskusi z najnovejšo letalsko bombo, ki ima čisto neverjetne dimenzije, tehta 1800 kg ter vsebuje celo tona eksplozivnega materiala. Bomba je visoka 4 m. a široka v premeru 60 cm. Vsekakor neprijetna stvar za one, kamor bo padla; najbolje bi še bilo, če bi poskusili njeno učinkovitost kar nad washingtonsko razorožitveno konferenco.

Dnevna kronika.

— **Ukinjene orožnih vaj.** Po naredbi Drav. div. oblasti pov. di. br. 888 z dne 9. 11. 1921, se ustavi vsako nadaljno vpošiljanje moštva, živine in opreme. Vsi, ki so 2. novembra in pozneje privedli koke, vprežno živino in opremo se naj zglasijo pri komandi Mariborskega vojnega okrožja, kjer prevzamejo živali in opremo nazaj v svojo last. — Glede senčnih, ki so živali in opremo privedli pred 2. novembrom, izide obvestilo pozneje, kdaj naj se zglasijo za prevzem, ker te stvari danes še niso v Mariboru.

— **Dar.** Dr. Kimovec je izročil iz poravnave Horak-Mihovec za uboge realce iz Primorskega K 500.

— **Popravek.** V včerajšnjem nadaljevanju podlistka »Vprašanje mariborskega gledališča« se je v drugem stolpcu v 4 vrsti zgoraj vrnila napaka ter je treba zamenjati ime »Josef Kaluz« pravilno z imenom »Thunig«.

— **Res lepi uspehi!** Klerikalni politiki uvidevajo, da je nova politika ne nosi, zato se jim je zahotelo uspehov. Ker so v zadnjem času malo menjali bombardirati razna ministrstva s svojimi upiti, jim je dobro rabila sedanja mobilizacija in pri pomogla, da so zopet lahko izpustili veliko bombo iz vodenih pen. Znano je bilo vsem in vsakomur, da bo naša vojska demobilizirala takoj, ko se uredi komedija z Habsburgovci. Vojni minister je povdaril že pred mobilizacijo, da ne misli podaljšati mobilizacije niti za en dan več kakor je potrebno. V tem oziru je obstojal dogovor med našo državo in Čehoslovasko. Torej je bilo jasno kakor beli dan, da vlada ni nameravala držati rezervistov pod puško, ker se je dobro zavedala ogromnih stroškov. Toda klerikalci so hitro »pogruntili«, da ima vlada militaristične namene. Hajdi tedaj nad nje! Seveda se je vojni minister silno prestrašil teh antimilitarističnih križarjev z avstrijskimi vojnimi odlikovanji in je takoj odredil demobilizacijo. Medtem je bil namreč končan Karlov dirindaj, pa ni bilo nobenih razlogov za nadaljno zbiranje obrambne moči. Prizor za bogove se ti nudi sedaj v klerikalnem taboru: golobčki z oljkovo vejo v kljunu so prileteli nazaj; horana ti, SLS, odvrnila si vojno in obnavala ljudstvo pred novim trpljenjem. — Tako komedijo si lahko privoščijo samo klerikalci in židje, zakaj oboji pošilja svoje ljudi v nasprotno tabore, da delajo zmedo in netiljo spore: tako je bil mednarodni klerikalizem zastopan v habsburški in protihabsburški akciji. Židje v komunističnem in velekapitalističnem gibanju itd. V naši domači politiki pa je

glavno, da je dosti »spasa«. No, za to pa skrbje v polni meri vsi klerikalni listi. — Uspehi pa, uspehi!

— **Čehoslovaskim državljanom.** V svrhu vojaške evidence, poziva konzulat čehoslovaské republike v Ljubljani vse demobilizovane, odpuščene, v rezervi premeščene, superarbitrirane, na dopustu se nahajajoče častnike, podčastnike in moštvo čehoslovaské armade, kakor tudi naborom ubežane, da se zgledajo pri imenovanem uradu tekom enega meseca. Zglasiti se imajo obvezani vojniki vseh kategorij orožja čehoslovaské brambne moči, rojeni v letih 1878.—1902. in sicer: 1. osebno, v slučaju, da stanujejo v Ljubljani ali v najbližji okolici; 2. pismeno, če stanujejo izven Ljubljane, vendar pa v delokrogu tega konzulata. Osebno se zgledajoči naj prinesejo seboj zadnji vojaški dokument. Če nimajo vojaškega dokumenta v rokah, legitimirajo se začasno z domovinskim listom, potnim listom ali sploh kakim dokumentom, ki priča o njih čehoslovaskem državljanstvu. Pismeno se zgledajoči, naj pošljejo prepis zadnjega vojaškega dokumenta. V slučaju pa, da ga še ne posedujejo, naj pošljejo dokument, pričajoč o njih čehoslovaskem državljanstvu. Pri tej priliki poziva konzulat čehoslovaské republike v Ljubljani, vse čehoslovaské državljane, kateri stanujejo v njega uradnem delokrogu, da se zgledajo v teku enega meseca v svrhu natančne evidence vseh Čehoslovakov v Sloveniji.

— **Združenje oglašnih zavoda.** Poznate reklamne tvrdke »Blocknerov« zavod za oglašivanje v Zagrebu, Jurjevska ulica 31. i oglašni odio »Medjunarodnog« prometnog, novinskog i oglašnog zavoda d. d. u Zagrebu, Ilica 21. ujedinišči se osnovali su novo reklamno poduzeće pod imenom »Interreklam dioničko društvo« u Zagrebu, koje će zadržavši i nadalje svoje dosadašnje tvrdke kao ekspozitive, sa ujedinenim velikim aparatom raditi pomoću svih u tu svrhu podesnih sredstava za napredovanje poslovnog prometa putem uspješne popularizacije. Vodstvo novog poduzeća leži u iskusnim rukama gg. M. Dukesa, upravitelja Blocknerovog zavoda te I. Schwartz, ravnatelja Madij. prom. nov. i oglašnog zavoda d. d., koja su gospoda ujedno i u ravnateljstvo kooptirani. Ujedinjenje ovih dviju obiljubljenih zavoda prati se u krugovima oglašivača kao i u novinskim krugovima vrlo simpatičnim zanimanjem te je za predvidjeti, da će poslovanje ove ujedinjene tvrdke vrlo korisno uplivisati i na naše gospodarstvene prilike.

— **Prepovedan ribolov.** Pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo opozarja vse ribiče in najemnike ribolovov, da je v smislu zakona od 16. oktobra do 15. januarja, radi drstenja prepovedan ribolov. Med prepovedanim časom se tudi sicer dovoljeno lovsko orodje ne sme vlagati v vodo in se mora, če je bilo pred prepovedanim rokom vloženo, takoj odstraniti. Dalje pa je v tem času prepovedano tudi goniti domače živali, zlasti race na vodo, izvzemši v neposredno pri vaseh ali splotjih se nahajajoča kopališča. Prestopki proti tej odredbi se bodo kaznovali po § 80. rib. zakona.

— **V zrakoplovu je zgorel** dne 8. t. m. avlitični poročnik Srečko Žitnik na letališču v Novem Sadu. Gospod Srečko Žitnik je bil sin pokojnega dvornega svetnika in guvernerja za Prekmurje g. Žitnika.

— **Nesreča v Prekmurju.** Lizi Kukolca v Andrejcih v Prekmurju se je pri delu v podstrešju vnela obleka, vsled česar je dobila tako močne opekline da je umrla.

Mariborske vesti.

Maribor, 11. novembra 1921

— **Čudna so pota »Enakosti«.** Kdo se več ne spominja, kako sta napadali »Enakost« in »Volksstimme« svojega bivšega urednika Gmajnerja, ki jih je zapustil ter šel med komuniste? Sedaj pa, ko je bil ta obsojen na podlagi obznane na 3 mesece zapora, pa je napisala ista »Enakost« o krivici, ki se mu je zgodila, kar cel velikanski članek. Morda pa hoče s tem popraviti grehe, ki jih je svoj čas zagrešila nad njim?

— **Razmere na tukašnji carinarni.** Iz trgovskih krogov se nam poroča, da je manj-alo v torek 8. t. m. veliko uradništva na carinarni. Po dobljenih informacijah so uradniki pravoslavne vere imeli ta dan praznik — Mitrov dan. Mi nikakor nismo proti temu, da praznujejo uradniki druge vere svoje praznike, toda, da pa ti gospodje istotako z brezdeljem praznujejo tudi praznike rim. kat. cerkve — to je pač malo preveč! Seveda gospodom ni potreba plačevati ležarine, zato smo tukaj mi ubogo trgovsko živino, kakor tudi zato, da molčimo in trpimo, »večjemu, da si pustimo dopasti« kako grobost in surovost, ki nam jo sme nekaznovano zabrusiti kak nadutež! Takih samovoljnosti mora biti konec. Imamo poslance in parlament. Naj se interesi ranci, zlasti trgovci, že enkrat zanejo. Znatni naj se začne dokazilni material in potem naj se interpelira in interpelirano vedno sistematično, tako dolgo, da se bo napravil red. Protekciji, bakšisu in samovoljnosti mora biti konec.

— **Mariborskim trgovcem in obrtnikom.** V soboto, dne 12. t. m. je obletnica pogodbe v Rapallu. Ni treba posebno omenjati neizmerne gospodarske izgube vsled te pogodbe za našo državo. Omeniti nam je treba le izrubo Trsta in Reke, s katerimi nam je odrezan dohod do morja in s tem zaprta svobodna prekomorska trgovina. Rapallo je za nas gospodarska katastrofa. Z to bodo umeli trgovci in obitaki brez razlike narodnosti pomen tega dneva ter se z malim tarlom odzvati v korist Jugoslovanske Matice, ki bo ta dan razpečevala spominke znake »Rapallo« po 1 in po 3 dinarje.

— **Nevarno zbolel je znani skladatelj,** profesor glasbe na tukašnjem državnem moškem učilišču, gospod Emeric Beran. Izbornemu glasbeniku-umetniku želimo skrajšnje okrevanje in dolgotrajno zdravje.

— **Milan Skrbinašek zapusti gledališče?** Kakor poroča zadnji »Naprejek«, zapusti g. Milan Skrbinašek edini režiser ed itak slabe drame »gledališče« ter vstopi v uredništvo »Jugoslavije«.

— **Novinarsko združenje,** misli »Naprejek«, naj bi se tudi zavzelo za »Volksstimme«, ki jo v zadnjem času baje preganjajo oblasti. Pri tem pa pozablja »Naprejek«, da novinarskega združenja prav nič ne brigajo listi, katere se urejajo poklicni novinarji, ampak ljudje, ki imajo to za postranski šport in ki niso združeni v novinarski organizaciji.

— **Glasbena Matica.** Tečaj za muzikalno teorijo. G. interesenti za ta tečaj naj pridejo v nedeljo, 13. t. m. ob 11. uri v učelišče (2. nadstropje, muzikalna soba č), da se določi število in čas učnih ur. Tečaj se prične s prihodnjim tednom. — **Rapalska pogodba.** Dne 12. t. m. bomo obhajali žalostno obletnico dogovora v Rapallu. Ne bomo slavili tega dneva z žalno manifestacijo; tiho ga bomo praznovali s spominom na one, ki morajo biti enkrat naši. V ta namen priredi Jugoslovenska Matica nabiralni dan za ubogo mladino iz Primorja, ki študira na naših šolah. Prodajali se bodo znaki po 1 dinar in 3 dinarje. Dasi vemo, da imamo nabiralnih dnevorov več, kot preveč — in da je marsikdo vsled tega že vznemirljen, vendar prosimo baš ta dan pomoči za one, ki so najbolj potrebni naše podpore in ki nam bodo nekoč vrnilili našo izgubljeno domovino! Naj torej nihče ne zavrne znaka!

— **Veliki orkester** prof. E. Kubičeve priredi v petek zvečer v Veliki kavarni koncert s specialnim programom.

— **Kavarna Central.** Danes koncert salonskega orkestra Perc-Comelli, začetek ob 8. uri. 1751

Kultura in umetnost.

— **Proslava tretje obletnice Cankarjeve smrti v Škedenju pri Trstu.** V proslavo tretje obletnice Cankarjeve smrti bo priredilo »Kulturno društvo« v Škedenju pri Trstu 10. in 11. decembra dve Cankarjevi drami, kateri bo režiral g. Milan Skrbinašek.

— **Prosveta.** Skoro sleherua vas v naši deželi ima svoje društvo, ki mu je naloga zbirati v svojem okrilju mlado in staro. Nuditi mu razvedrila in izobrazbe ter

možiti mu duševne in telesne moči. Imamo bralno, pevsko in telovadno društvo, dramatično krožje itd. Nova razpisa ob obudile skoro vsa naša društva k novemu življenju in uspešnemu delovanju. To delovanje bi bilo še uspešnejše, ako bi bila med posameznimi društvi vez, ki bi ih tesneje družila, neki kazipot, ki bi jim kazal skupni cilj neki svetovalec, ki bi jim kazal pot za doseg skupnega cilja narodove izobrazbe, njegovega duševnega in telesnega razvoja. Da se ustvari taka medsebojna vez, je sklenila »Goriška slovenska omladina« izdajati mesečnik »Prosveta«. Z naslov sam nam pove, čim se bo pečal ta mesečnik. Predvsem ima biti glasilo vseh prosvetnih društev. »Prosveta« bo prinašala članke o naših kulturnih delavcih, o sistematičnem delovanju v društvih, o kulturnih, telovadnih, športnih in drugih prireditvah pri nas in drugod. Nadalje bo prinašala vesti o kulturnem gibanju pri nas in pri drugih narodih. Kajti je treba, da po svojih prireditvah ocenimo svoje delo in da po tujih merimo svoje moči. List bo obsegal društveni, gledališki, telovadni in športni vestnik, poročila o raznih prireditvah, njihova naznanila in ocene, nasveti društvom in druge organizatorične vesti. Objavljal bo tudi kritike novih knjig. Kolikor bodo dopuščala denarna sredstva, bo postregel list pevskim društvom z izdajo novih skladb v posebni prilogi. Po možnosti bo prinašal list ilustracije. Ta list je nujno potreben, ako hočemo, da doseže naše društveno delovanje višjo stopnjo. S takim listom, ki naj bi dajal društvenemu delovanju pravo smer, prepričimo, da ne zaidejo društva na kriva pota pri duševni in telesni vzgoji naroda. List se bo tiskal na 24 straneh četverke. Cena se bo določila tako, da jo bodo zmogli tudi najširši sloji. List bo pričel izhajati v kratkem. Kdaj izide prva številka objavimo v časopisih; danes pa vabimo na sodelovanje in naročbo. »Goriška slovenska omladina«, Tiskovni odsek, Goriška, Corso Verdi 37.

Narodno gledališče.

V gledališki dvorani Narodnega doma.

Repertoar:

V nedeljo 13. : Ob 15. uri Nudiš »Svet«, — Ob pol 20. uri Perović »Gora«.

Sport.

— **P. O. L. N. P.** K prihodnji seji P. O., dne 15. t. m., ob 20. uri v gostilniških prostorih Narodnega doma, se vabijo vsi člani in vsi športni klubovi, da predložijo omembne ter oddajo 10% prispevke L. N. P. in 5% prispevke Jugoslov. nogom. savezu.

Kino.

— **I. mariborski bioskop.** V soboto, nedeljo, ponedeljek in torek se predvaja v I. mariborskem bioskopu senzacionalni veliki film: »Med zverinami« ali »Pariškega potepuha pot okoli sveta«. Začetek filma nam kaže Pariz ter nas pelje potem v Afriko in Ameriko. Glavne atrakcije te drame so pač potovanje po afriških puščavah in ameriških prerijah. Drama nam nudi razburljive momente iz bojev s tigri, aligatorji in sloni ter družabno življenje z gorilo. Pariz, London, New York in St. Francisko so najlepši naravni posnetki, potem bujni tropični kraji, polni interesantnosti in vrline ki dišijo ta film. — Dvorana je dobro zakurjena. Pri vsaki predstavi svira umetna godba.

Poslano.*

Blagodarnost.

Ovim izjavljam veliko blagodarnost gos. Petru Trbojeviču, divizijskom veštemku, koji e dobrovoljno čuodjelstvo pri opelu pokojnog Stanka N. Colića, koji je na najtragičniji način seršio svoj život. Tako isto izjavljujem blagodarnost eg. članovima mariborskog školskog društva i ostalim prijateljima.

17-5 Isak N. Beraha.

* Za »Poslano« odgovarja uredništvo le. kot kor do oca zakon

Glavni urednik: Radivoj Renas. Odgovorni urednik: Radivoj O. i. a.

Lasnik in izdajatelj: Konzorcij „Labor“. — Liska, Mariborska tiskarna d. d.